МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 14

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 28 травня 2015 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 4 від 15.04.15)

Редакційна колегія:
А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук, доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 14: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. "Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції", 28 травня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 258 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам і перспективам соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2015
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2015

Шклярук С. Г.
Основні проблеми валютного ринку України і заходи щодо їх вирішення *133*

Ковальчук С. П.
Досвід Вінницької області у реалізації організаційних заходів щодо сприяння залученню інвестицій у регіон *137*

Марченко С. М.
Тенденції розвитку сучасного екологічного маркетингу *140*

Корінчевська І. А.
Перспективи розвитку системи охорони здоров'я України в умовах європейської інтеграції *144*

Бігдаш В. Д.
Стан та напрями розвитку страхового ринку України в процесі реформування економіки країни *147*

Михайленко О. В.
Проблеми та шляхи удосконалення методики й організації обліку основних засобів на підприємстві *150*

Міхатуліна О. М.
Господарсько-правова відповідальність та порядок її застосування в разі порушення господарського законодавства *154*

Пророченко Є. В.
Проблеми конкурентоспроможності вітчизняних підприємств у контексті зони вільної торгівлі між Україною та ЄС *163*

Топалова І. А.
Використання зарубіжного досвіду управління якістю продукції для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств *166*

Бурсов Р. В.
Система інформаційно-аналітичного забезпечення технологічного оновлення промислових підприємств на основі принципів податкового стимулювання *170*

Гаращук Є. В.
Феномен протестної комунікації в умовах глобалізації інформаційного простору *175*

Варениченко І. В.
Наукові підходи до формування стратегії економічної стабілізації підприємств обробної промисловості України *179*

Казак О. О.
Інвестиційний менеджмент в системі управління машинобудівним підприємством *184*

Квашук Д. М.
Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки підприємництва *187*

Колесник В. М., Колесник Н. В.
Підходи до класифікації витрат для потреб управління *191*

В. М. КОЛЕСНИК
ст. викл. каф. менеджменту

Н. В. КОЛЕСНИК
ст. викл. каф. менеджменту
Нікопольський інститут МАУП

ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ

Функціонування підприємств за умов глобалізації, інтеграції та інформатизації сфер діяльності потребують від сучасних керівників оперативного, чіткого та ефективного плану дій стратегічного розвитку підприємств, що, в свою чергу, зумовлює необхідність удосконалення системи управління витратами, побудови адаптивних структур управління, їх гнучкості задля забезпечення достовірною інформацією керівників для прийняття рішень і розробки стратегічних планів [1].

Однією з головних умов ефективного управління будь-яким підприємством є отримання повної, достовірної, об'єктивної та своєчасної інформації по витрати тому, що саме вони є основним і одночасно найбільш складним елементом організації та розвитку виробничо-господарського механізму підприємств.

Методологія та методика дослідження управління витратами повинна базуватись, насамперед, на обґрунтованій цілеспрямованій класифікації витрат за певними ознаками, що дасть змогу забезпечити виокремлення різновидів витрат залежно від встановлених цілей обліку на підприємстві та сформувати базу для планування, контролювання і регулювання відповідних пріоритетних груп витрат [2].

В закордонній та вітчизняній літературі приділяється багато уваги визначенню витрат як економічної категорії та їх класифікації. Ця тематика розглядається у працях багатьох як вітчизняних, Андрющенко Н. С., Мних Є. В., Бутинця Ф. Ф., Пилипенко А. А., Герасимовича А. М., Голова С. Ф., Кіндрацької Л. М., Філіна Г. І., Кузьмінського Ю. А., Шашенко О. О., Линника В. Г., Мниха Є. В., Савченка В. Я., Сопка В. В., Череп А. В., Чумаченка М. Г., так і зарубіжних Е. Бріттона, Дж. К. Ван Хорна, В. Говіндараджана, К. Друрі, Б. Нідлза, Б. Райна, Т. Скоуна, Р. Холта, Ч. Хорнгрена, Дж. Фостера вчених вчених-економістів.

Витрати, залежно від технології, організації та обсягу виробництва, видів продукції дуже різноманітні. Тому для науково обґрунтованого планування,

обліку, обчислення собівартості продукції та проведення аналізу необхідно їх групувати й класифікувати за окремими ознаками. Класифікаційні ознаки мають охоплювати комплексне вивчення витрат та забезпечувати у потрібному розрізі їх групування.

Класифікація та групування витрат дає змогу поділити їх на класи на основі певних загальних ознак об'єктів, а також робить можливим встановити структуру витрат, характеризувати їх відношення до створеної вартості, виділити витрати виробництва, що втілюють вартість засобів виробництва та грошовий фонд оплати праці від частини вартості додаткового продукту, яку включають до собівартості [3].

Існує безліч класифікацій витрат за різними ознаками. Класифікація витрат є дуже важливою для розуміння того, як ними управляти. Враховуючи те, що поділ витрат спрямований на вирішення найрізноманітніших завдань управління, в літературі зустрічаються різноманітні групування видів витрат за ознаками їх класифікації [11].

Розглянувши думку науковців, які стверджують що "головним об'єктом аналізу в процес управління підприємством є витрати, та їх класифікація є важливою для розуміння, як з ними управляти" [4] зазначимо що велика кількість класифікаційних ознак витрат призвела до необхідності їх групування за такими критеріями, які б найповніше відображали та характеризували різні сторони діяльності підприємства.

Види витрат, які відносяться різними авторами до аналогічних напрямів класифікації витрат, є досить різними.

На думку К. Друрі [5], пріоритетне є накопичення інформації про такі категорії витрат: витрати на матеріали, робочу силу та накладні витрати. Потім узагальнені витрати розподілити за певними напрямками з метою:

- калькулювання і оцінка собівартості виробленої на підприємстві продукції;
- планування і прийняття управлінських рішень;
- здійснення процесу контролю і регулювання витратами.

В свою чергу, за кожним із зазначених напрямів здійснюється подальша деталізація витрат залежно від цілей управління [6].

Класифікація витрати для досягнення цілей управління досить широко розглядається в працях Є. В. Мних [7]. За даною класифікацією пропонується наступні розподіл витрат за наступними класифікаційними ознаками:

- визначення собівартості продукції (робіт, послуг) і розрахунку фінансових результатів (вичерпані та невичерпані; на продукцію і витрати періоду; прямі та непрямі; основні та накладні).
- для раціоналізації витрат та їх планування (релевантні та нерелевантні; дійсні та можливі; маржинальні та середні; постійні та змінні).
- контроль і регулювання витрат за центрами відповідальності (контрольовані та неконтрольовані).

Також існує класифікація витрат відповідно до П (С) БО 3 "Звіт про фінансові результати" (рис. 1).

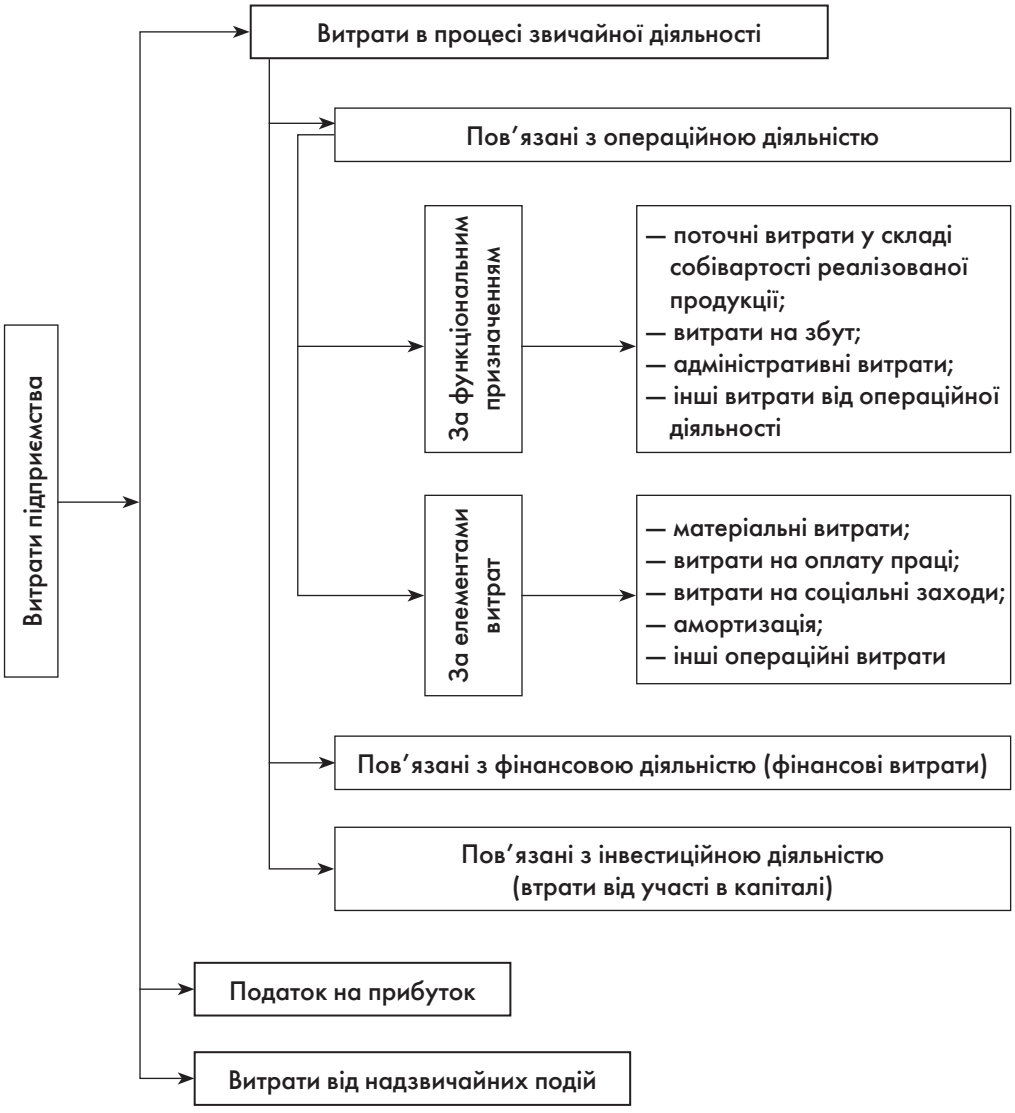

Рис. 1. **Класифікація витрат відповідно до П (С) БО 3 "Звіт про фінансові результати"**

Така класифікація відповідає, головним чином, податковому аспекту обліку, основним недоліком якого є його неспроможність надавати інформацію для прогнозування короткострокових управлінських рішень та контролю витрат за сферами діяльності і центрами відповідності. Тому, поряд з податковим аспектом, у вітчизняну класифікацію витрат слід враховувати вищезазначені групування, що відповідають її управлінському аспекту.

В літературних джерелах можна зустріти класифікацію витрат для цілей планування, обліку й калькулювання (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація витрат для планування

Класифікаційна ознака	Види витрат
1. За видом виробництва	Витрати на основне виробництво
	Витрати на допоміжне виробництво
2. За видами продукції	Витрати на окремий виріб
	Витрати на групу однорідних виробів
	Витрати на замовлення
	Витрати на переділ
	Витрати на роботи
	Витрати на послуги
3. За видами витрат	Витрати по статтях калькуляції
	Витрати по елементах витрат
4. За місцем виникнення витрат	Витрати дільниці
	Витрати цеху
	Витрати на виробництво
	Витрати бригади

Джерело — згруповано автором на основі [8]

Таки поділ враховує основні класифікаційні ознаки та види витрат, які до них належать.

На думку Шашенко О. О. можна виділити три рівні ідентифікації витрат. Початковий рівень включає ті класифікаційні ознаки витрат, які визначають їх за походженням. Середній — маніпулятивний — рівень містить ознаки для спостереження, обліку, калькулювання, групування, формування витрат за правилами зовнішньої звітності. І, нарешті, вищий рівень витрат відповідає за аналіз, синтез, прийняття економічно обґрунтованих управлінських рішень [9].

Також, на сьогоднішній день, науковці [6, 10] приділяють багато уваги класифікації витрат для управлінського обліку (табл. 2).

Таблиця 2

Класифікація витрат за функціями в управлінському обліку

Класифікаційні ознаки з урахуванням функцій управління	Види витрат
1	2
Процес ухвалення управлінських рішень	Явні та альтернативні, релевантні та не релевантні, ефективні та неефективні
Процес прогнозування	Короткострокові, довгострокові

Закінчення табл. 2

1	2
Процес планування	Планові, непланові
Процес нормування	Стандарти, норми і нормативи і відхилення від них
Процес організації	По місцях і сферах виникнення; функціям діяльності і центрам відповідальності
Процес обліку	Одноелементні і комплексні; по статтях калькуляції і економічних елементах; постійні і змінні; основні і накладні; прямі і непрямі; поточні і періодичні
Процес контролю	Контрольовані і неконтрольовані
Регулювання	Регульовані і нерегульовані
Процес стимулювання	Обов'язкові і заохочувальні (мотиваційні)
Процес аналізу	Фактичні; прогнозні, планові; кошторисні; стандартні; загальні і структурні; повні і часткові

Згруповано автором на основі [6, 10]

До переваг даної класифікації можемо віднести підвищення ефективності управлінського обліку, підсилення його аналітичності та можливість виявлення резервів підвищення результативності виробничої і комерційної діяльності.

Узагальнення різних підходів до класифікації витрат підкреслює необхідність групування витрат за такими критеріями, які б найповніше відображали та характеризували різні сторони діяльності підприємства, з максимальним відображенням видів витрат за ознаками їх класифікації, що використовуються у діяльності підприємства.

Таким чином, економічно обґрунтована класифікація витрат є важливою передумовою успішної організації обліку витрат, калькулювання собівартості та ефективного управління витратами. Врахування переваг та недоліків різних класифікацій витрат, а також чітке визначення цілей управління витратами та реалізації загальної стратегії підприємства дозволяє використовувати обрану класифікацію витрат як головне інформаційне джерело підприємства, за рахунок виявлення, вимірювання, накопичення, підготовки, інтерпретації та передачі інформації, гарантує повноту, правдивість, об'єктивність даних про витрати.

Література

1. Пилипенко А. А. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань [Текст]: монографія / А. А. Пилипенко, І. П. Дзьобко, О. В. Пісарчук — Харків. Вид. ХНЕУ, 2011. — 344 с.

2. Дідик А. М., Гнатів С. Б. класифікація витрат для цілей управлінського та бугалтерського обліків / А. М. Дідик, С. Б. Гнатів // Логістика. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". — Львів: Видавництво НУ "ЛП", 2007. — № 594. — С. 219–228.
3. Грицак Н. Ю Еволюція витрат як економічної категорії та необхідність її класифікації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://global-national.in.ua/issue-2 — 2013
4. Княгинин В. Кто оплатит издержки глобализации / В. Княгинин // Top-manager.-2006. — № 4. — С. 14–21.
5. Друри, К. Введение в управленческий и производственный учет [Текст]: учеб. пособие для вузов / К. Друри; пер. с англ. под ред. Н. Д. Эриашвили. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 2008. — 783 с.
6. Скригун Н. П. Класифікація витрат та її практичне значення в системі управління витратами / Н. П. Скригун, Л. Г. Цимбалюк, Л. В. Чорноус // Економіка: проблеми теорії та практики. — 2008. — Вип. 238. — Т. 1. — С. 148–155.
7. Мних Є. В. Економічний аналіз: Підручник. — К.: Центр навчальної літератури, 2003. — 412 с.
8. Экономика предприятия / Л. Я. Аврашков, в. в. Адамчук, О. В. Антонова и др.; / под ред. Г. Я. Горфинкеля, В. А. Швандера. — 2-е изд. перераю. и доп. — М.: Банки и биржи. Юнити, 1998. — 742 с.
9. Шашенко О. О. Виробничі витрати на промисловому підприємстві: сутність, класифікація, види / О. О. Шашенко // Сталий розвиток економіки. — 2013. № 3 (20) — С. 295 — 300.
10. Філіна Г. І. Управління витратами та цінами: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. І. Філіна. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008. — 240 с.: іл. — Бібліогр.: с. 237.
11. Когут У. І. Критерії класифікації витрат підприємства / У. І. Когут // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/08_27.pdf